

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

červen 2001 / ročník 2

Zamrzlá pošta

Nejste spokojeni se službami České pošty? Chcete, aby Vám poštu doručoval někdo jiný? Máte pocit, že jste na poštách nevitáným hostem? Ano? Pak se ale rozlučte s představou, že se něco radikálně změní k lepšímu. Vždyť nejlepší služby jsou nám poskytovány právě nyní. Nesmysl? Vůbec ne. Současný stav existuje „díky“ mnoha omezením z dílen našich politiků a ti radikální změnu zjevně nechtějí. Současný stav je pro ně naprosto vyhovující.

Jak to, že si nemůžeme vybrat jiného doručovatele? Vždyť je na trhu tolik kurýrních firem, které doručují kde co, a hlavně velmi rychle. Pokud si však chceme poslat zásilku prostřednictvím těchto společností, jsme značně omezeni. Nikoli jejich neschopností ji doručit, ale *nemožností* těchto subjektů určité služby vůbec poskytovat! Náš poštovní zákon totiž striktně vymezuje, že zásilky lehčí než 350 gramů může doručovat pouze Česká pošta. Pokud je zásilka těžší, může ji kurýr doručit, ale její cena musí být pro vnitrostátní zásilky vyšší (!) než 27 Kč. (Strážci spravedlnosti by se opět dostali do prapodivné situace, kdyby dle tohoto „právního“ předpisu museli pokutovat či odsoudit podnikatele, který by se provinil tím, že nabídl a poskytl levnou a kvalitní službu, se kterou by lidé byli spokojeni. „Zločinec, uspokojil nejlépe ze všech přání spotřebitelů, tak praví spravedlnost“, zněl by verdikt soudu). Levněji smí doručovat opět jen Česká pošta – toto státní mocí garantované privilegium má pouze Česká pošta „na oplátku“ za to, že musí poskytovat tzv. veřejnou službu, tedy doručovat všem občanům České republiky. I těm, co nechtějí, co nejsou spokojeni s cenou, těm, kterým by vyhovoval jiný režim donášky, atd. Lidé jsou jednoduše v zajetí tohoto diktátu, ať se jim to líbí, nebo nelíbí. Na přání a preference spotřebitelů se nebere ohled. Politik jako vždy ví prý lépe, co lidé „ve skutečnosti“ chtějí, a tak rozhodne. Je přece „zástupce lidu“!

Připadají vám ceny za pohledy a dopisy vysoké? Pokud firma posílá obrovské množství zpráv či jiných sdělení, promítne se to značně do jejích nákladů. Jestliže chce ušetřit, má malou šanci, pokud ovšem nemá možnost (tedy i možnost na straně příjemce) posílat vše elektronickou poštou. Množstevní slevy sice Česká pošta poskytuje, ale až při podání vyšším než jeden milion korun. Občané si na cenu těžko budou stěžovat, pokud posílají pár zásilek ročně. Jde v podstatě o pár korun (v průměru nevydává občan ČR za poštovní služby více jak 100 Kč ročně). Jak to však s vyšší cenou opravdu je? Jedno je jisté: ani Česká pošta neví, jaké náklady přísluší jednotlivým službám! Jaké náklady představuje doručování ve městech a jaké na venkově? Nikdo neví. A proč taky. Podle zákona musí být poštovní služby poskytovány všem za jednotnou cenu. Je ale zřejmé, a praktické zkušenosti z mnoha zemí to potvrzují, že ceny městského doručování by měly být díky úsporám z rozsahu oproti cenám na venkově nižší. Pro velké zákazníky (firmy posílající velký objem zásilek) by ceny měly být (také díky úsporám z rozsahu) nižší než pro náhodné zákazníky. To vše jsou logické ekonomické souvislosti, které není třeba objasňovat. Pokud by v poštovním sektoru existoval skutečně svobodný trh, ceny některých služeb by klesly, jiných vzrostly. Odpovídaly by však nákladům na jednotlivé služby a nedocházelo by ke křížovým a diskriminačním dotacím jako nyní.

Nezapomínejme, že Česká pošta je státní podnik. A dlouho asi ještě bude. O její privatizaci, která by – spolu s otevřením oboru svobodné konkurenci – přinesla efektivní hospodaření s penězi nás zákazníků, se uvažuje až koncem tohoto desetiletí. Zatímco i levicové vlády na západ od našich hranic začínají poznávat, že státní podnik je přežitek, u nás – v zemi, kde údajně proběhla šoková průtržní reforma – se v prospěšnost takovýchto monster stále věří.

Pošta se samozřejmě s vydatnou podporou politiků stále drží zuby nehty svých privilegií. Po nastoupení částečné liberalizaci elektroenergetiky, plynárenství a telekomunikací, však zůstává posledním ostrovem, kde přezívají staré pořádky.

Pavel Jílek

Na obranu levné (i dětské) pracovní síly

Dan Šťastný

V posledních několika letech lze pozorovat rostoucí míru dojemné péče některých obyvatel vyspělého světa o obyvatele světa „rozvojového“. Citlivá srdce těch prvně jmenovaných (raněná pohledem na televizní zpravodajství, zobrazující ty posledně jmenované při práci) jim nedovolují se jen tak smířit s nepředstavitelně ubohými pracovními a životními podmínkami v rozvojových zemích, a proto tito lidé požadují nápravu takové situace. Z jejich úst tak zaznívají požadavky na omezení „nadmárodního kapitálu“ takovým způsobem, aby nemohl obyvatele rozvojového světa „zneužívat“ – „vykořisťovat“. V praxi to znamená nic jiného než požadavky na omezení možnosti nadnárodních společností využívat levné pracovní síly v rozvojových zemích, resp. požadavky na omezení dovozu (prodeje) výrobků, při jejichž produkci byli obyvatelé rozvojových zemí „zneužití“ – byli jim vypláceny „příliš“ nízké mzdy, pracovali v „příliš“ nepříznivém prostředí nebo nakonec – ne-dejbože – se mezi pracovníky nacházely děti.

Na následujících řádcích domyslíme celou problematiku do konce a ukážeme si, že takové požadavky nemohou být rozumné a zároveň ušlechtilé. Zjistíme totiž, že jsou buď ušlechtilé ale zcela pomatené, nebo sice konzistentní zato však zcela podlé. Argumenty zastánců takových opatření si rozdělíme na dvě skupiny: v té první se budeme obecně věnovat údajnému vykořisťování prostřednictvím nízkých mezd a špatných pracovních podmínek, v druhé skupině se zmíníme o problematice dětské práce.

Ještě předtím, než se pustíme do práce, je třeba předeslat, že mluvíme-li o mzdách a o zaměstnání, implicitně tím vylučujeme otrocké a nevolnické vztahy. Těm se na tomto místě věnovat nebudeme, neboť ty (narozdíl od práce za nízkou mzdu a dětské práce) přirozeně ospravedlňovat nehodláme. Na produkty otrocké práce v rukou otrokáře je třeba pohlížet jako na nelegitimně vlastněné a s jako takovými s nimi zacházet.

Vykořisťování poprvé:

Nízké mzdy/špatné pracovní podmínky

Bez ohledu na to, jako nízkou mzdu dělníci v rozvojových zemích pobírají, bez ohledu na ubohost a nebezpečnost pracovních podmínek, v nichž svoji práci vykonávají, vždy platí, že danou práci tito dělníci vykonávají *dobrovolně*, že je nikdo k výkonu tohoto zaměstnání nenutí. Z toho plyne jedna zásadní skutečnost: každý konkrétní dělník, který se dobrovolně rozhodl přijmout takové – jakkoliv špatně placené a nebezpečné – zaměstnání, svým rozhodnutím

(pokračování na straně 2)

Na obranu levné (i dětské) pracovní síly

(pokračování ze strany 1)

dokazuje, že toto zaměstnání pro něj představuje tu *nejlepší dostupnou alternativu* jak získat prostředky k obživě. Nakonec přichází-li nadnárodní společnost do rozvojové země a chce-li najmout místní dělníky, je zřejmé, že jim musí nabídnout *lepší* kombinaci odměny a pracovních podmínek, než měli doposud k dispozici. Příchod zahraničního kapitálu do rozvojové země může tamějším dělníkům jenom pomoci. Dostávají sice mnohem nižší mzdy než dělníci v zemích, odkud kapitál přišel, ale dostávají *vyšší* mzdy, než dostávali předtím. Jediní, kteří *mohou* být příchodem zahraničního kapitálu postiženi, jsou tamější kapitalisté, kteří čelí na trhu práce nové konkurenci a jsou tak nuceni dělníkům za práci nabízet více.

Důvodem, proč nadnárodní společnosti přesouvají výrobu do zemí rozvojového světa, je nízká úroveň mezd. Odstraníme-li tento rys rozvojové ekonomiky tím, že zneumožníme nadnárodním společnostem levnou práci využívat, zůstane kapitál ve vyspělém světě a dělníci v rozvojových zemích přijdou o možnost získat lepší zaměstnání. Podobně, nebudou-li spotřebitelé ve vyspělých zemích nakupovat zboží vyráběné pomocí levné pracovní síly v rozvojových zemích, tamější továrny zkrachují a jejich zaměstnanci přijdou o svá místa a budou nuceni se vrátit k méně výnosným zaměstnáním.

A tak v případě, že je někdo pohoršen úrovní mezd a pracovních podmínek v rozvojových zemích a chce sociální situaci tamějších dělníků pomoci, měl by, v rozporu s populární představou, naopak co nejvíce investice nadnárodních korporací v rozvojových zemích podporovat a snažit se kupovat co nejvíce zboží, které je produktem těchto investic a levnější pracovní síly. Čím více tohoto zboží budou lidé ve vyspělých zemích kupovat, tím vyšší bude jeho cena, tím vyšší bude hodnota toho, co dělníci v rozvojových zemích vyrobí, a tím vyšší budou moci mzdy těchto dělníků být.

Vykořisťování podruhé:

Dětská práce

Problematika dětské práce je komplikována skutečností, že nízkými mzdami a špatnými pracovními podmínkami vykořisťovaným pracovníkem je dítě. I mimo marxistické kruhy je dnes zaměstnávání dítěte symbolem jednoho z nejtěžších zločinů. Důvodem, proč děti v rozvojových zemích pracují, však není nějaká „zaostalá“, „nevyspělá“ legislativa, ale fakt, že rodina je natolik chudá, že si nemůže dovolit vydržovat své děti do 18 let jejich věku. Děti pracují zkrátka z toho důvodu, že jejich práce je zdrojem natolik značné části rodinného příjmu, že bez něho by životní úroveň celé rodiny poklesla, což by znamenalo větší hlad nejen pro rodiče, ale i pro samotné děti.

Pouze ve vyspělých společnostech s velkým množstvím naakumulovaného kapitá-

lu je možné, aby produktivní členové rodiny vyprodukovali dostatek zdrojů k tomu, aby mohli dopřát ostatním členům rodiny možnost spotřebovávat (tedy žít), aniž by cokoli produkovali. Rodiny v rozvojových zemích, kde je kapitálu pomálu, si tento luxus nemohou dovolit – na získávání prostředků k obživě se tak musí podílet i děti.

Ve chvíli, kdy si uvědomíme, že příčinou dětské práce je chudoba, bude zřejmé, že stejně tak, jako nemůže přítomnost nadnárodních společností v rozvojových zemích poškodit tamější pracující obecně, nemůže zhoršit situaci ani pracujícím dětem. V případě, že by takové společnosti chtěly zaměstnat děti, musí i jim nabídnout *lepší* zaměstnání, než v jakém působily doposud. Je třeba si uvědomit, že kdyby bylo nadnárodním společnostem zakázáno zaměstnávat děti, neznamenovalo by to, že by děti nepracovaly, chodily se vzdělávat do školy nebo si hrály na schovku. Pracovali by i tak! Avšak za menší příjem a často v daleko horších podmínkách (např. v zemědělství), než by jim byly bývaly nabídky nadnárodních společností.

Pokud má někdo upřímnou snahu pomoci pracujícím dětem v rozvojových zemích (a nechce přitom přímo sponzorovat jejich živobytí), měl by co nejvíce kupovat jejich výrobky. Naopak, bude-li se jejich výrobků zříkat, může je jediné poškodit.

Nic nového

Hlasy přirovnávající zaměstnávání dělníků (těch velkých i těch malých) k vykořisťování a zločinu a požadující jejich úpravu zákonem nejsou nijak nové. Zaznívaly již v době vzniku prvních továren během průmyslové revoluce. Bedřich Engels v roce 1844 tak např. popisoval život dělníků před průmyslovou revolucí následovně:

[Dělníci před průmyslovou revolucí] nemuseli pracovat přesčas, dělali jen to, co sami chtěli, a přesto si vydělali tolik, kolik potřebovali. Měli spoustu volného času na zdravou práci na zahrádě či na poli, na práci, která pro ně byla zábavou. Kromě toho se mohli účastnit zábavy a her se svými sousedy a všechny tyto hry jako např. bowling, kriket, fotbal atd. přispívaly k jejich dobrému zdraví a síle. ... Jejich děti vyrůstaly na čerstvém vesnickém vzduchu a když už pomáhaly v práci svým rodičům, bylo to pouze příležitostně.

Charakterizuje-li někdo průmyslovou revoluci jako fenomén, který odvedl matky od spokojeného života v domácnosti a děti od jejich taškařivých her (nemluvě o mužích odvedených od vzrušující práce na čerstvém vzduchu v zemědělství), měl by možná vysvětlit, jaké prostředky mohli jenom majitelé továren použít k tomu, aby přiměli všechny ty šťastné muže, ženy a děti přejít do údajné bídy. Odpověď zní: jediným takovým prostředkem bylo nabídnout

lidem *lepší* alternativu a do továren je tak přilákat. Dělníci proto přicházeli dobrovolně a o možnost pracovat v továrnách se (stejně jako dnes dělníci v rozvojových zemích) předháněli. Ačkoliv dlouhé pracovní doby a nízké platy továrních dělníků můžeme označovat termínem *bídne*, továrny nikdy nemohly bídu dělníků *zvyšit*. Naopak, továrny nabídky dělníkům možnost přejít z horší bídy (zpravidla v zemědělství) do bídy menší.

Populární asociace mezi továrnami v počátcích průmyslové revoluce a bídou dělníků v nich zaměstnaných vznikla pouze jako následek skutečnosti, že výhodnější podmínky v továrnách přiměly chudé venkovské obyvatelstvo přesídlit do měst a přivedly tak jejich bídu před zraky městských intelektuálů. Ti se nad (nyní pro ně) očividnou bídou dělníků začali ve svých dílech pohoršovat, aniž by se obtěžovali ptát, jak se tito lidé měli předtím, než se stali dělníky. Díla takových intelektuálů, jejichž součástí byly požadavky na nápravu takové situace, nezůstala bohužel bez následků. Dodnes tak panuje představa, že bída továrních dělníků byla omezena díky továrním zákonům, že nebyť jich, dělníci by dodnes pracovali 18 hodin denně za mzdu na hranici přežití.

Kdyby byly tovární zákony skutečně tak mocné, potom bychom se mohli ptát, proč nebyly podmínky stanovené v dnešním zákoníku práce (8 hodin práce denně, 4 týdny dovolené ročně, apod.) uzákoněny rovnou v první polovině 19. století. Odpovědí je, že uzákoněním bohatství (tedy vysoké mzdy a pěkných pracovních podmínek) žádné bohatství nevzniká. Proto kdyby v 19. století byly takové podmínky uzákoněny, žádné továrny by nevznikly a lidé by přišli o možnost si polepsit. Obdobně ani v dnešních rozvojových zemích by žádné továrny nevznikly, kdyby tam byly přijaty pracovní standardy vyspělých zemí, a tamější obyvatelstvo by tak zůstalo tam, kde bylo předtím, tedy v *horších* zaměstnáních.

Žádný kapitalista (jakkoliv bohatý) nemůže dělníkům nikdy zaplatit více, než co pro něj svojí prací vyprodukuje. Množství, které vyprodukuje, je dáno jejich produktivitou práce. Ta je v rozvojových zemích (ve srovnání se zeměmi vyspělými) nízká, ani ne tak proto, že by byli pracující v rozvojových zemích nějak méně šikovni a zruční, nýbrž proto, že ke své práci tam nemají k dispozici takové množství kapitálu – strojů, zařízení, infrastruktury apod. – jako v zemích vyspělých. Úroveň mezd (a s nimi i pracovních podmínek) se pracujícím v rozvojových zemích může zlepšit pouze tehdy, zvýší-li se produktivita jejich práce, a k tomu může dojít prakticky pouze prostřednictvím akumulace kapitálu. To, k čemu v důsledku činnosti nadnárodních společností dochází, není nic jiného než právě taková akumulace kapitálu, neboť kapitál jednak přináší do rozvojových zemí pří-

mo a jednak prostřednictvím vyšších mezd umožňují tamějším obyvatelům více spořit a investovat. Cokoliv brání akumulaci kapitálu (např. omezení činnosti nadnárodních společností, uvalení pracovních standardů), musí jít proto *proti* zájmům pracujících v rozvojových zemích.

Podívejme se tedy, odkud zaznívají hlasy volající po takových opatřeních a kdo má na jejich realizaci zájem.

Kdo má největší soucit?

Celá diskuse o pracovních podmínkách či dětské práci se nese v duchu morálních argumentů, apelujících na soucit s těmi, které jejich chudoba nutí pracovat za podmínek, které obyvatelé vyspělých zemí shledávají mnohdy doslova děsivými.

Výše jsme však viděli, že realizace těchto požadavků pracující v rozvojových zemích, kterým má pomoci, daleko spíše poškodí. Proto tvrdí-li někdo, že mu jde o zájmy pracujících v rozvojových zemích, a zároveň požaduje uvalení pracovních standardů na rozvojové země, je zde něco v nepořádku: buď a) je jeho upřímnou snahou pracujícím v rozvojových zemích opravdu pomoci a pouze se mylí ve své víře, že pracovní standardy jsou k tomu vhodným prostředkem; nebo b) dané problematice rozumí (ví, že uvalení pracovních standardů nejspíše poškodí zájmy pracujících v rozvojových zemích), potom však jeho *skutečná* snaha nemůže být ta, kterou nahlas uvádí. Podíváme-li se na to, odkud hlasy požadující pracovní standardy a podobná opatření zaznívají, zjistíme, že jejich autory lze rozdělit do dvou širokých skupin.

První tvoří pokračovatelé zmíněných intelektuálů z 19. století - mladí aktivisté (pro něž je nutnost lidí pracovat zvláště pobuřující, neboť se často rekrutují z řad dobře situovaných rodin a ještě nikdy se prací neživilí), někteří akademici (rekrutující se zejména z řad sociologů a politologů, jimž často chybí elementární povědomí o tom, že problém vzácnosti nelze řešit pouhým sněním o světě, kde vzácnost neexistuje) a mnozí veřejní činitelé (zejména politici, novináři a hollywoodské celebrity).

Druhou skupinu tvoří odboráři a pracující ve vyspělých zemích, většinou z odvětví podivuhodně blízkých těm odvětvím v rozvojových zemích, která toto zboží vyvážejí do zemí vyspělých, a konkurují tak společností, které zaměstnávají tyto odboráře.

Zatímco v případě první skupiny - v případě intelektuálů - lze očekávat upřímný úmysl a považovat je tedy spíše za zmatené než za podlé, v případě druhé skupiny - v případě odborářů - je dost možné, že je tomu naopak. Myšlenka, že by zrovna mezi odboráři byl tak nadprůměrný výskyt starostlivých jedinců o blahobyt dělníků v konkurenčních továrnách, se zdá příliš neuvěřitelná na to, aby byla pravdivá. Daleko spíše tomu bude tak, že odboráři (narozdíl od intelektuálů) chápou moc dobře, že pokud by rozvojové země přijaly pracovní standardy, kapitál by zůstal ve vyspělých zemích a zboží z rozvojových zemí méně konkuren-

ceschopné, což jim zaručuje udržení svých pracovních míst. Nakonec, jak jinak interpretovat výroky o „levné vichřici z Jihu“ (J. Vítek, Ženeva) apod., které z odborářských kruhů zaznívají jako součást požadavků na zavedení povinných pracovních standardů. U odborářů (více než v případě intelektuálů) je proto třeba se ptát, do jaké míry je jejich rétorika upřímná.

Největší soucit tak s *pracujícími* v rozvojových zemích navenek projevují buď *nepracující* (intelektuálové) nebo *pracující* z *vyspělých* zemí. Naproti tomu, paradoxně, většina obyvatel rozvojových zemí (navzdory nízké úrovni svého formálního vzdělání) nebezpečí ze zavedení pracovních standardů chápe, a proto od nich takové požadavky zaznívají jen zcela výjimečně. (Pokud náhodou ano, pak se většinou nejedná o pracující, ale o intelektuály „vzdělané“ na univerzitách ve „vyspělých“ zemích...). Právě rozvojové země jsou tak při stále častějších mezinárodních jednáních o obchodu a pracov-

Solut@on®

internet na vaší straně

Internet Vám pomůže
zvítězit.

My Vám pomůžeme
s Internetem.

Provozovna společnosti:
Na Křivíně 1, 140 00 Praha 4

Telefon: 61 00 94 00
Paegas +420-605-229389
Eurotel +420-602-767756
Fax: 61 00 94 24
E-mail: info@2s.cz
http://www.2s.cz

TERRA LIBERA

Ročník 2000 – ON-LINE

www.libinst.cz

CASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

květen

Dan Štátný, Ivana Kokešová, Radana Štátná - Zdravotnictví trochu jinak
Recenze: Dominik Armentano - Proč odstranit protimonopolní zákonodárství

červen

Michael Volný, Dan Štátný - Jára Cimrman: Solialista, nebo liberál?
Josef Šíma - Svoboda odejít
Recenze: Roger Meiners a Bruce Yandle - Jak common law chrání životní prostředí

červenec

Josef Šíma - Dvě oči za nic?
Dan Štátný - Proč jsme „posedlí trhem“?

srpen

Michael Volný - Der Themelin
Michael Volný - Ano, či ne?

září

Dan Štátný - Pomáháme rádi druhým?
Josef Šíma - Secese: Sám sobě státem

říjen

Josef Šíma - Proč zrovna růst?
Dan Štátný - Globalizace po 1000. a prvé

listopad

Mojmír Hampl - Jak zneužívání slov ubíjí ekonomii: případ pojmu nedobrovolná nezaměstnanost
Dan Štátný - (Ne)bojte se monopolu!
Recenze: Josef Šíma (ed.) - Liberální ekonom: Grigorij Javlinskij

prosinec

Dan Štátný - Volby: svátek demokracie
Josef Šíma - Stát versus společnost

Pravidelná rubrika:

Legislativní okénko

Nepravidelné rubriky:

Zlo na cestě. Pozor!
U nás v Kocourkově.

Cesta ke svobodné společnosti

25.-27. 8. 2001, zámek Zahrádky u České Lípy

Mezinárodní česko-slovenské kolokvium Cesta ke svobodné společnosti je projekt Liberálního institutu a Nadácie F. A. Hayeka, Bratislava určený pro studenty doktorského studia, mladé vysokoškolské učitele a ostatní příznivce liberálních idejí a přístupů, kteří pracují na dalším rozvoji a aplikaci těchto myšlenek. Účastníci prezentují výsledky svého teoretického výzkumu (výsledky svých PhD. prací, grantových studií apod.) a s ostatními účastníky kolokvia se diskutují implikace předkládaných myšlenek. Kolokvium je určeno pro přibližně 15-20 účastníků a představuje jedinečnou příležitost k získání konstruktivních oponentských stanovisek k pracím a studiím zabývajícím se aplikací liberálních myšlenek na široké spektrum společenských problémů. Jedná se o projekt interdisciplinární, který by měl využít znalostí účastníků v řadě oborů a ukázat použitelnost a sílu liberálních principů pro řešení reálných problémů současné proti-liberálně zaujaté společnosti.

Více na www.libinst.cz

Máte-li zájem pouze o účast bez vlastního příspěvku, kontaktujte josef.sima@libinst.cz

ních standardech *největšími* odpůrci snah o jejich zavedení ze strany vyspělých zemí (v čele s USA a Francií kde mají intelektuálové a odboráři nejvyšší vliv).

Kdo komu pomáhá?

Mají-li lidé ve vyspělém světě vždy takový nepřijemný pocit, kdykoliv se v televizi setkají s projevem chudoby v rozvojovém světě, a cítí-li se poskrvněni za to, že levná (i dětská) pracovní síla v rozvojových zemích je využívána k produkci zboží pro jejich potřebu, nikdo jim nebrání lidem ve třetím světě pomáhat dary. Ačkoliv lze vznést obavy, že se nejedná o dlouhodobě únosný způsob řešení chudoby (že spíše než ke vzniku bohatství dochází ke vzniku vztahu závislosti), představuje to alespoň upřímný pokus.

Pokud se však rozhodnou takové zboží z rozvojových zemí odmítat (což je alespoň nenásilné) nebo si ho navzájem zakazovat (což už tak nenásilné není), posílají všech-

ny tyto pracující z exportních odvětví do odvětví původních. Potom již sice není levná (ani dětská) pracovní síla používána k výrobě zboží pro spotřebitele ve vyspělých zemích, ale takoví pracující se mají *hůře* než předtím. Bohatí lidé ze Severu vydávají takové jednání pokrytecky za pomoc chudým lidem z Jihu, na jejichž účet si v konečném důsledku léčí své psychické problémy. Jak v této souvislosti uvedl Paul Krugman, ekonom z MIT, jehož přesvědčení o pozitivní úloze státu v mnoha oblastech nám normálně nedovoluje ho na stránkách TERRA LIBERA citovat: „Jde-li o naděje stovek milionů, domýšlet věci do konce není pouhým zvykem vzdělanců. Je to morální povinnost.“

Až příště uvidíte aktivisty před obchodem NIKE protestovat proti dětské práci, poraďte se protestantům, ať domyslí celou věc do konce!

Legislativní okénko

aneb co nám parlament uzákonil, vláda nařídila a ministerstva vyhlásila

Sport, sport, ranní vstávání otužuje tělo, brání stonání, přímo škodí, když se přehání, zpíval pražský písničkář. S legislativou je to stejné: také škodí, když se přehání. A v tom přehánění s legislativou došlo právě i na sport.

Ano. Úřednictvo zasedlo, zavzpomínalo na staré časy a předložilo vládě návrh zákona o sportu. Vláda mezi bůčkem moudře pokývala a zahalena do oparu becherovky šup s návrhem do parlamentu. Vlastní důvodovou zprávu k zákonu vláda jistě nečetla, jinak by to i v českých poměrech bylo na demisi, takhle jí nikdo nemůže nic vyčítat. Tato důvodová zpráva je totiž svěží dílko, z něž na nás dýchne „duch zákona“. Dozvíme se v něm takové skutečnosti, jako že sport má „průřezový charakter“, je „přínosem pro národní hospodářství“ a je „veřejně prospěšnou činností“. Vláda podle důvodové zprávy navrhuje napravit chyby bezuzdných liberálů z počátku devadesátých let, kteří ve svém řádění zrušili i zákon o sportování z padesátých let. Tomu teď učiníme přítrž a dáme věci do pořádku, tak jak byly od roku 1956.

V parlamentu už to bylo horší. Našli se i tací šfourové - poslanci, kteří tvrdili, že v návrhu vlastně nic, co by patřilo do zákona, není. Jiní zase tvrdili, že v něm naopak něco je a že je to špatné, neústavní atd. Pak všichni společně, jak se říká „napříč politickými stranami“, zákon odhlasovali. Jen název pozměnili: ne tedy „zákon o sportu“, ale „zákon o podpoře sportu“. Tak konec nevázaného skotačení, teď už na to máme zákon.

Co tedy je obsahem tohoto zákona? Zkušené oko se nedá oklamat ustanovením § 1, podle kterého tento zákon „vymezuje postavení sportu ve společnosti“. To by totiž napovídalo tomu, že v zákoně opravdu nic nebude. Takových zákonů máme povícero. Ale pozor! Zákon je téměř celý o tom, co mají pro sport udělat státní úřady

a obce. Koncepce, státní politiky, podpory z rozpočtů, koordinace, zajištění a zabezpečení se na nás z málo srozumitelného textu jen sypou. Ministerstvu pro tělovýchovu, ministerstvu zdravotnictví, ministerstvům obrany a vnitra se zde pomocí uvedených slovíček svěřují pravomoci. Jistě bude potřeba zdvojnásobit pracovní úsilí, najmout nové úředníky, aby to na čtyřech ministerstvech všechno zvládli. Dál jsou zde úkoly pro čtrnáct krajů. Tam si to tipneme na zřízení odborů sportu. Oblast sportu nakonec zabezpečují, zajišťují, podporují a kontrolují i obce, tedy více než šest tisíc obcí v ČR. Někde to hodí za hlavu, jinde to vydá alespoň na obecního referenta.

Nenapadne zákon prohlašuje za organizační složky státu laboratoř dopingové kontroly a resortní sportovní centra ministerstva vnitra, obrany a zdravotnictví. Takže další čtyři kousky státních institucí. A co vše se pod nimi asi skrývá, se můžeme jen dohadovat. Například lze dovodit, že dopingovou kontrolu sportovců musí dělat stát, a ne privátní subjekt.

Šlehačkou na dortu je pak § 7 o vyvlastnění. Vládní obsese reglementovat vyvlastňovací proces v něm nabývá komických obrysů. Vězte, že když Vám vyvlastní třeba dostihovou dráhu, nebo golfové hřiště pro nějaký jiný „veřejný zájem“, nemusíte dostat peněžitou náhradu, ale můžete být odbytí hřištěm na gorodky nebo rovnou střelnici (sportovní).

Kdo nevěří, ať nahlédne do zákona č.115/2001 Sb. Já jdu radši provozovat „formu tělesné činnosti, která prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovních“: jdu jezdit na kole.

JUDr. Miroslav SYLLA

Jazykové okénko

Jak se píše...

Středník:

Hospodářská soustava Československé republiky je založena na znárodnění nerostného bohatství, průmyslu, velkoobchodu a peněžnictví; na vlastnictví půdy podle zásady, že půda patří tomu, kdo na ní pracuje; na ochraně drobného a středního podnikání a na nedotknutelnosti osobního majetku. (str. 87)

Pomlčka a čárka:

Jen hubou a zas jen hubou zachraňují tuto pánové demokracii a liberalismus - o socialismu nelze s nimi vůbec mluvit -, potřeli fašismus a „vyřídili“ komunismus. (S. K. Neumann) (str. 94)

Vykřičník:

Jaké štěstí, že jsme se dožili této nádherné doby! - Hej! Haló! Běda! Konečně! Ticho! Pomoc! Soudruzi a soudružky!

Soudruhu, dostav se večer určitě! - Ach táto tatíčku, kam jste dal matičku? - Běda, kam jsme se to dostali! - Vpřed k socialismu! (str. 88)

Pravidla českého pravopisu, Nakladatelství Československé akademie věd, 1958.

Předplatné TL na rok 2001

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?
Předplaťte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Předplatné časopisu TERRA LIBERA na rok 2001 v tištěné podobě doručené na libovolnou adresu v ČR získá ten, kdo uhradí alespoň 0,375 g zlata nebo 150 Kč jedním z následujících způsobů:

- 1) zaplacením v systému e-gold na účet 131844
- 2) platbou v hotovosti na kontaktní adrese TL
- 3) poukázáním daru LI na účet 559461/5100

Všechna čísla roku 2000 lze získat za 0,25 g zlata nebo 100 Kč.

Předplatné elektronické verze TERRA LIBERA ve formátu PDF doručené na jakoukoliv e-mailovou adresu lze získat úhradou minimálně 50 % uvedených částek.

Více o e-gold na www.libinst.cz v sekci TERRA LIBERA.

TERRA LIBERA
je vydávána společností TERRA LIBERA.

Kontaktní adresa:

TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz

Její vydávání není povoleno
ani schváleno
žádnou státní institucí.